

SLOVENSKI NAROD.

Objava vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogrsko deželo na vse leto 26 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 14 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kdor hoče sam ponj, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petorostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanila tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopolni se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knašplovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovoljivo pošilja naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabilo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo ob pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . K 22— Četrt leta . . . K 5-50
Pol leta . . . „ 11— En mesec . . . „ 1-90

Pošiljanje na dom se računa za vse leto 2 K

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . K 25— Četrt leta . . . K 6-50
Pol leta . . . „ 13— En mesec . . . „ 2-30

Naročba se lahko z vsakim dnevom a kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira vsakemu, kdor ne vpošlje iste ob pravem času.

Upravištvo „Slovenskega Naroda“.

Slovensko vseučilišče.

S Štajerskega, 29. junija.

Komaj je minister Hartel izrazil, da vlada principialno uvidi potrebo do univerze, tulijo nemški časniki od Nemške Vahtersee naprej do Nove Prešer, kakor divje zverine in hode, o nam še to — saj ni nič drugega, kakor ministrska beseda — omeniti; oglašajo se nemški poslanci a la Pommer in Kieman, oba profesorja, in hočejo dokazati, da nam pravna fakulteta ne gre, žugajo z najostrejšo opozicijo, ako bi vlada res namerala našim opravičenim željam saj deloma ustreči.

Vsa akcija, žurnalistična kakor v parlamentu, kaže na najostrejši način nemško oholost in zdražljivost; naj nam bode torej dovoljeno, stvar tudi z našega stališča malo posvetiti.

Na graški in dunajski univerzi so imeli v prejšnjih letih Slovani, kakor še drugi dijaki raznih narodnosti svoja društva, kojim so bili, ker so bila društva akademična, prepuščeni glede njihovih oznanil običajni prostori; videl si tako poleg

nemških tabel viseti tudi isto Slovenije, Triglava, Akademične podružnice, Hrvatske, Srbadije itd.

Kar na mah širila se je na nemških vseučiliških misel, vseučilišče je naše, druge narodnosti nimajo pravice, table se morajo odstraniti in pod vtiskom raznih resolucij so se vdali rektorji in res, naši ljudi niso več bili akademični sodrugi, postali so kaj nižjega, niso več bili gosti ampak — in to se jim je dalo čutiti, postali so »geduldet«.

V tem trenutku je dobil zahtev po slovenski univerzi tudi med tistimi, koji poprej za to idejo niso bili vneti, zaslonbo in glasneje se je razlagal glas »proč od Gradca«. Leta in leta nadlegujemo vlado, a komaj zinemo par besedi o opravičenosti slovenske pravne fakultete, tuli vsa tista drh, koja poprej ni vedela kako bi slovenske dijake v Gradu in na Dunaju mučila, koja je povzročila, da nam je postala metropola nesimpatična, ker si nisimo bili več življenja zvesti, seveda zopet vse kriči: Slovenec ne smejo imeti višje šole — saj še srednjih slovenskih šol nimajo.

Marsikateri bi mislil, da je to od strani sedanjih nemških mogotcev inkonsekvenca; najprej Slovenecem braniti bivanje v nemškem mestu, če se hočejo izseliti in svoje šotore postaviti na milejšem kraju, zopet braniti to — no vse to je skrajna doslednost. Slovenec sploh ne sme višje dospeti, kakor do mature, potem se pa naj zgubi v nižjih službah, ali še boljše: Slovenec ostane naj pri plugu, če sam nima zemlje, naj gre Nemeu za hlapca, Bog varuj, da bi se izšolal in nemškim otrokom kruh pred nosom pojedel.

Neki nemški uradnik se je o priliki izjavil, ali je treba, da se kmetskem sinu omogoči po dijaških kuhinjah in drugih podporah dovršiti gimnazijske študije, da prekaša naše uradniške sinove, ker je bolj talentiran: naj ostanejo pri plugu in delajo, drugače bodo našim otrokom »das Brot wegstudieren«.

Res je, nimamo samoslovenskih srednjih šol, saj jih tudi za slovensko vseučilišče ne rabimo, res je, da nimamo nobene meščanske šole, pa to se sedaj ne more in ne sme nam očitati. Za slovenske meščanske šole se trgajo štajerski poslanci že leta in leta, a vselej je meščanska šola v graškem deželnem zboru pokopana.

Predno se je ustanovila češka univerza v Pragi leta 1882, so se Nemei ravno tako kakor sedaj nam, predznili očitati, da Čehi nimajo primerne jezika, da vseučilišče ne bode moglo uspevati, da nosi kal smrti v sebi. In danes ima češka univerza skoraj 4000 slušalcev, je za dunajsko najbolj obiskana v Avstriji.

Kaj enakega sicer ne bomo doživeli, a lahko bo slovensko vseučilišče vsaj tako dobro obiskano, kakor isto v Črnovcih; leta 1875. z velikim pompom in v navzočnosti našega cesarja otvorjena univerza, koja bi imela biti vzhodni steber nemštva v Avstriji, je imela 1892.—93. leta 40 učiteljev in 281 dijakov. Ne glede na to, da so med številno šteli tudi poslušalce grškega teologičnega seminara, smelo lahko trdimo, da imamo v Gradu in na Dunaju več slovenskih dijakov kakor cela črnovška univerza, nemški steber v izhodu.

Končno si usojamo opozarjati še na neki bi rekli nacionalno-ekonomski faktor, ki bi bil za naše potomce vevlačnega pomena.

Slovenski javnosti morda še ni znano, da je izvanredno visoko število naših dijakov pripeljalo po dokončanih študijah nemške žene v domovino; koliko Hrvatov iz kraljevine in iz Dalmacije ima nemške ženske. Te žene se z malimi izjemami nikoli niso popolnoma udomačile na slovenskih tleh, v slovenskih rodbinah in posledica tega je še danes, da leta toliko nemških žensk v slovenskimi imeni, celo potomci velenarodnih mož, po svetu okrog.

Nikar torej ne odjenjamo od zahtevka, čimprej mora biti slovenska univerza otvorjena.

Državni zbor.

Na Dunaju, 29. junija.

Iz včerajšnje seje je omeniti govornikov Ellenboga, Rysaneka in Choca pri razpravi o trgovinski pogodbi z Nemčijo. Prvi je zahteval politično ločitev med Avstrijo in Ogrsko, a na gospodarskem polju se bodeta obe državi že zopet mirno našli. Poslanca Rysanek in Choc pa sta ostro obsojala prusko vlado, ki izganja brez pravih vzrokov Slovence preko svojih mej, ako se ne strinjajo z vladno protipoljsko politiko. Poslanec Choc je imenoval tako postopanje barbarsko. Nadalje je ostro polemizoval proti naši zunanji politiki, češ, da gradimo kanale, železnice, pristanišča in ceste za Nemčijo.

Vojna na Daljnem Vstoku.

Z mandžurskega bojišča.

Iz Tokia se uradno poroča: Sovražni voj, obstoječ iz pet kompanij s šestimi topovi, je 26. t. m. naskočil v okolici Hanghjatiena, 12 milj severozapadno od Kvangpinga, naše oddelke, a je bil odbit.

Istega dne je naša konjenica zasledla Kuzjong, 10 milj severno od Ajongzjonga v severni Koreji.

Iz Petrograda pa se brzojavlja: Tu se širi vest, da je rusko desno krilo obšlo japonsko armado in prisililo dve japonski diviziji, da ste se vdali. Vso to uspelo akcijo je baje vodil general Kuropatkin, ki je v boju tudi padel.

Ta vest še ni potrjena.

Dopisnik »Novega Vremena«, Oljginski, brzojavlja iz Hunčulina: Pretekli teden je bil precej nemiren; dohajale so vesti, da so Japonci zopet prešli v ofenzivo. In res so se morale umakniti naše prednje straže, ker so navalili nanje silni japonski voji. Zelo nevarne se mi zde japonske akcije vzhodno od Kirina in na zapadu, kjer se Japonci brez dvoma trudijo, da bi

obšli naša krila. Ako je resnična vest da se je sredi tega meseca odpravilo 30 japonskih eskadronov proti oddelku generala Miščenska, je to znak, da skušata generala Tamura in Aki-jama, kakor v bitki pri Mukdenu, objeti rusko desno krilo.

Naglašam, da se vesti o objemu obeh naših kril trdovratno vzdržujejo, dasi se to oficialno z vso odločnostjo zanikuje.

Uporni mornarji na oklopnici „Potemkin“

Iz Odese se poroča: Na oklopnici »Knjaz Potemkin Tavričeski« se je neki mornar pritožil pri kapitanu radi slabe hrane. Ker je to storil v silno nedostojnem tonu, je kapitan potegnil sabljo in ga z njo udaril čez glavo. Vseled tega se je uprlo vse moštvo, ki je ubilo dotičnega kapitana in mnogo častnikov. Oklopnica »Potemkin« pluje sedaj po Črnem morju okrog. Uporna posadka grozi, da bo bombardirala Odese, ako se ji ne zagotovi, da ne bo kaznovana za storjeno zločinstvo.

O tem senzacionalnem dogodku se poročajo še tele podrobnosti: V torek zvečer je priplula oklopnica »Knjaz Potemkin« (izgov. Patjómkin) z dvema torpedovkama iz Sebastopola tu sem. Skoro na to se je ruznesla po mestu vest, da je posadka pomorila svoje častnike v osvezo zato, ker je neki kapitan ustrelil pomorščaka Omelčuka, ki se je v imenu vsega moštva pritožil radi slabe hrane.

Izvedelo se je, da so uporni pomorščaki ob pomolu izpostavili Omelčukovo mrtvo truplo in da ne pripuste sodnih oblasti blizu. Čim se je to izvedelo, je na tisoče ljudi vrelo k pristanišču, kjer je ležal Omelčuk z listkom na prsih, da je umrl za resnico. Ob truplu je bil postavljen nabiralnik za darove za pomorščakov pogreb.

Govori se, da so uporni mornarji pomorili vse častnike razen osmih, ki so bili na njihovi strani.

Ko so pripluli v Odese, so Omelčukovo truplo izkrali na suho in

LISTEK.

Moja duša je žalostna . . .

Spisal Jos. Rusin.

In moja duša je žalostna.

Pa kdaj je bila še vesela, kdaj je vriskala veselja in radosti? Nikdar!

Moja duša je uživala neizkaljeno veselje v lanskih pomladnih dneh, ko se ji je tako nežno smehljala večna ljubezen in jo tako vroče poljubljala. Čolnič mojega življenja je plaval po mirnem morju rajskega veselja, moja duša je breskrbno zrla v nedogledno daljavo — večna ljubezen je šla pred mojo dušo . . .

A kdaj je bilo to? Bilo je v lanskim pomladnih dneh . . .

In zdaj je moja duša žalostna. Pridrili so se bogve odkodi temni oblaki, zakrili jasno nebo, zakrili svetlo solnce in tema, neprodna tema je legla kroginkrog čolniča mojega življenja. Vihar je pribučal in razburil mirno morje. In

peneči valovi so gnali čolnič mojega življenja naprej, le naprej . . .

Moja duša pa je obupana zrla v temno daljavo, da bi kje vzrla večno ljubezen — svojo krmario — ali večne ljubezni ni bilo nikjer . . .

In duša je zaplakala, zaplakala obupen plač . . .

Valoviti in razburkani valovi so drvili čolnič mojega življenja na pešeno obalo. Vihar je potihnil, morje se je umirilo — ali tema, neprodna tema je še vedno ležala po pustem obrežju in po širnem morju.

In moja duša se je ozirala na visoko nebo, da bi kje zazrla vsaj en žarek svetlega solnca, a nikjer žarka svetlega . . . In moja duša je hodila po obali, da bi kje dobila zeleno trato, da bi si malce odpodila — ali vsenaokrog pusto in prazno, kakor tam sredi peščene Sahare . . .

In moja duša se je ozrla nazaj.

Tam v daljni daljavi je bilo svetlo in jasno, kakor je bilo svetlo in jasno kdaj v svetu, v katerem je živela moja drva. Tam v daljni da-

ljavi je kraljevalo rajsko veselje; a to veselje je bilo zdaj moji duši deveta dežela, bajka iz nekega duši nepoznanega sveta . . .

In moja duša je plakala in obupovala.

In v deželo, kjer je bivala moja duša, so jeli padati veliki snegovi in zameti in zakrili so vse vsepovsod. In moja duša je obupala, da bi kdaj v tej temni deželi zavleli topli vetrovi od juga in raztopili mrzle snegove, da bi kdaj todi zavladala večna pomlad . . .

Ali zgodilo se je, česar ni pričakovala moja potrta duša.

Kakor čez noč so zavleli po deželi, kjer je bivala moja duša, topli vetrovi od juga in raztopili so mrzle snegove — moja duša je bivala na zeleni trati . . .

In po zeleni trati so se zibale pisane rožice, zibale nalahno v boja-jošem vetrčku in se smehljale vse oživljajočemu solncu nasproti gori na jasnem in modrem nebu, modrem kakor so modre oči šestnajstletne devojke. Po ozelenelih in se raseve-

tajutih drevesih pa so prepevale drobne ptice mogočno himno o večni ljubezni . . .

In moja duša je gledala in gledala in se čudom čudila — in upati je jela, upati močen up . . .

Tam sredi zelene trate se je vila široka z belim drobnim peskom posuta pot kakor srebrn pas. Na obeh straneh poti pa so rastle široko vej-nate in lepo cvetoče lipe in delale senco onim, ki so hodili po beli poti. In bister potok je žuborel ob poti in hitel nemudoma dalje . . .

In po tej beli poti v hladni senčici so hodili ljudje veselih in jasnih obrazov. In na teh veselih in jasnih obrazih se je smehljala ljubezen, iz oči pa je odsevala sama radost, kakor odseva iz oči enoletnega deteta v mehki sibli . . .

In moja duša je upala, upala bolj močno, upala bolj trdno . . .

Kako v polnu sem se prikradel do te poti, da bi zrl na ljudi veselih in jasnih obrazov, ki so prihajali po poti in se osirali name, tuja njihove

sreče, ter se oddaljevali. In prihajali so drugi, se ozirali name in se oddaljili v veseli govorici in srčnem smehu . . .

Jaz pa sem stal pod cvetočo lipo in motno gledal na veselo ljudi . . . a moja duša je upala . . . Kdo prihaja zdaj semkaj po beli poti? Ali je ona? In sama je?

In moja duša je zatrepetala . . . a komaj, komaj čakala, da bi prišla do mene . . .

In prišla je, ozrla se name in zardela. In jaz sem zopet gledal v tiste ljubke očke, kakor sem gledal pred letom dni . . . Moja duša pa je trepetala . . .

In govoril sem ji tiho:

»Ljubim Te . . .«

In vnovič je uprla vame svoje gorke oči in bolj zardela — bila je kot mak na polju. Govorila mi je:

»Hodila sem po tej beli poti, hodila sem sama in premišljevala o nekdanjih dneh. In duša mi je hrepenela bolj in bolj. »Po čem pač?« Tako sem se večkrat vpraševala v preteklih dneh. Pred oči mi je sto-

